

A «VIRÁGOS KERT» CZIMÚ KÉZIRAT

A NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

Ismerteti: ERDÉLYI PÁL.

Csodálkozni fog az olvasó, látva végül a tartalommutatót, micsoda érdekből történt e kéziratok könyvnek ismertetése, mikor az sem nem bibliographikus értékű, sem nem költészeti vagy irodalmi becsű. Gyöngyösinek csömörletesen nehéz leoninusai, Nagy-Váti alkalmi versei, életszabályok, erkölcsi memoriálék, anagrammák stb. teszik a kötet tartalmát, melyekhez mentől kevesebb köze van a poézisnek. Ilyenféle összeirt versek collectiója számtalan van még ma is, de számtalan volt az egész XVIII. században. Divatuk akkor volt legnagyobb, s minden literátus vagy általában minden írástudó padlásgerendájának poros rekeszében találhatott ilyet a vándor utas, vagy a supplicans deák. Annyi maradt meg, hogy egyet kiemelni közülök nincsen igazolva a bibliographia szempontjából. Tartalmuk irodalmi tekintetben olyan közepes, néha semmis, hogy e jögon sem számíthatnának az irodalomtörténetirő érdeklődésére. S mégis tudva mindezt, fáradságot vettem, áttörni magamat e testes kötetben s czím szerint jegyezni ki annak minden egyes darabját. Bizonyára igazolnom kell eljárásomat, s azt következőkben tettem.

Mióta irodalmunk multja többé-kevésbé rendszeresen fel-dolgozva, ismertetve, rendszerbe szedve Toldy Ferenczünknek bámulatos munkássága árán nyílt könyv, specialis magyar nemzeti tudomány, szélesebb körben szabad és kell mozognunk, mint mozgott Toldy, s mozgottak utána egy csapatban sokan, a kik foldozni,

tatarozni, javítani, újraépíteni valót találtak Toldy tudományának ma bizony kopottas épületén. Nem is volna panaszom a legújabb mozgalmak ellen, ha látnám, hogy kiköppenek a régi kerékvágásból azok, a kik abban járva tanulták ismerni a magyar szellem virágaival ékes multját, s ha mások, az ujak egy kicsit megszabadítanak magokat Toldy mankójától. Azonban mindez még nem történt meg minden vonalon, s ha vannak is kivételek, azok száma gyér és munkásságuk eredménye nem képes ellensúlyozni a másodkézből dolgozók, a tatarozók eredményeit. Bele kell már menni az önálló kutatás, a szabad feldolgozás és független, csupán a tényeken alapuló ítéletmondás világába. E célra első lépésnek a forrástanulmányt tartom, s a források ismertetésére, bírálatára, megvitatására és feldolgozására van szükségünk. Ha ezen túlestünk, lehet csak arra a nagyon távol eső feladatra gondolnunk, hogy az egész magyar irodalomtörténetet újra feldolgozhassuk, a magyar szellem multjának pragmatikus történetét megírassuk. Álmodják rá mondani sokan, fölösleges, vagy még nem időszerű a gondolat, mondják rá még többen. Legyen, de kezdeni mindig jobb későn, mint sohasem. A feladat koronája azonban csakugyan az marad: meg kell írni a pragmatikus irodalomtörténetet, még pedig lehetőleg önállóan, a tudomány mai állásához méltón, a források szigorú bírálatával és alapos ismeretével. Erre szolgál a forrástanulmány, s az adat- és kútfőközlés, milyen ez az egyszerű csekély becsű kéziratok könyv ismertetése is.

Altalános szempont ez, melyet fejtegettem, de nem egyedüli, melyet közleményem indítékául felhozhatok. Kéziratok könyvem, mint előbb részletesen szó leszen róla, a XVIII. század utolsó negyedéből, a nyolczvanas évekből való. Tehát abból a korból, melytől számítani szokták az irodalom élénk fellendülését, második virágzását, renaissanceát, mely a testőrörök által közelebb emelkedik az európai eszmék színvonalához, a klasszikai verselők vitái által tisztul a verstechnika zürös kérdései között, a hagyományos népieskedők dolgozatai által megőrzi a mult emlékeit és nemzeti szellemmel táplálja mintegy ellensúlyozóul az idegen szellemű mozgalmak révén beszűrődő hatásokat. Ez a kor meglehetősen ismert, de még kellőleg nem tisztázott. Csupán az van földolgozva, a mit a nyomdák világgá bocsátottak, közkeletűvé tettek. A nyomtatott irodalomról hallunk csupán szót, de a kéziratok

irodalomról alig hallottunk eddig valamit. Mondhatnám, a szellemi élet mindennapi vagy hétköznapi hullámzásáról semmit sem tudunk. Ez a hétköznapi irodalom nem lehet mellőzve. Rá kell gondolnunk, vesződnünk kell vele, bár igen jól tudjuk, hogy sem költői értéke, sem eszmei tartalma nem állanak az európai színvonalon. Jól tudjuk, hogy a velők való bajmолódás hálátlan foglalkozás, nemcsak mert magunk alig okulunk belőle, hanem, mert munkánk is bizonyos kicsinylésben részesül. Mindamellett hasznos, s bár alig ad néhány vonást a nemzeti szellem multban való életének rajzához, mint kiegészítő, mégis szükséges.

E szempont már specziálisan tárgyamra illik, ama könyvre, melyet kéziratban hagyott ránk a véletlen, melyet ismertetek, s mindarra, melyek ezzel egy kalap alá vonhatók. Ilyen pedig nagyon sok van. Az efféle könyvek irodalmi értékét még nem bolygatták, velők még nem törődtek. Ez az első, a mint tudom, mely rendszeresen ismertette, közös tulajdonná tétetik, s mert első, bemutatóra szorult, a mit ez alkalommal megteszek.

Ha egy kis tájékozást akarok adni az említettem két szempont mellett, egy kissé vissza is kell mennem a multban, hátrább kell kezdenem, mint az előző század nyolczvanas évei, melyeknek emléke a szóban forgó kézirat-kötet.

Mióta az irodalom a kolostoroknak úgyszólván szabadalmazott, de elzárt írócelláiból kilépve, a nemzeti élet tényezőjeként kezdett szerepelni, nálunk is, másutt is kettős csatornán hatotta át az életet. Egyik az új kor csodája, a nyomda, a másik a régi kor tiszteletreméltó emléke, az irás volt. Kezdetben a nyomda költséges, a kiállítás drága, s a nyomtatvány becses volt, a kézirat olcsóbb valamivel, s a mint az irás és olvasás mind szélesebb körben terjedett, meghaladta az irott irodalom, a nyomtatott irodalmat. Utóbb azonban fordulván a koczka, tőkélyesedett a nyomdatechnika, az irott irodalom háttérbe szorult, de ki még ma sem veszett, a mikor számbavéven a számbaveendőket, a nyomtatás olcsóbb, mint a másolás. Az irott irodalom sokkal több veszteséget szenvedett az idők folyamán, mint a nyomtatott, és oly hézagosan, olyan töredékekben jutott el korunkra, a mint alig képzeljük, ha nem tudjuk, hogy a kézen-közön forgó énekekből, beszédek-ből, példákból, legendákból stb. álló kéziratok könyvek kisebb számban kerültek forgalomba, jobban ki voltak téve az elpusztulás-

nak, mint a több példányban nyomott könyvek. Amazokat nem védte semmi, ezeket védte ritkaságuk és becsük, amazokat agyon olvasták, emezeket csak vagyonosok szerezhethév meg, nagyobb gonddal óvták és így kevesebb kézen fordultak meg. Ily módon történt, hogy míg pl. a XVI—XVII. századból egy tekintélyesnek nevezhető nyomtatott irodalom maradt reánk, ez irott irodalom meglehetősen szerényen van képviselve ama nekány codex által, a mi köz- és magánkönyvtárainkban, levéltárakban napfényre jutva vagy ismeretlenül megkimélve átélte a századok változásait.

De már ez a kevés emlék is olyan becsű, hogy azok nélkül az említett két század irodalmának rajza sehogy sem lehetne teljes. Gondoljunk csak a kurucz költészetre, melyet Thaly Kálmán ismertetett meg és ismertetett el. Ezek nélkül ugyan hiányos volna minden kép, melyet ama kor irodalmáról rajzolna a mai kor történetírója. S ezek az énekek az irott irodalom termékei voltak, a Szencsey, Mátray stb. codexek ma már bizonyosan egyenrangúak koruk nyomtatványaiival.

A XVIII. században változik a kép. Az irott könyveket elnyomják egészen a nyomtatott könyvek, melyeket az ország minden vidékén elszaporodott, s már előbb üzleti ágga fejlődött nyomdák nagy mennyiségben termelnek és terjesztenek. Hanem még mindamellett van egy menedékök, a hol megvonulhatnak, hogy idők jártával tanúságot tehessenek életökről, hatásukról. A tanítók, lelkészek, kis nemesek mestergerendái, könyves ládái, almáriom fiókjai adnak nekik csendes pihenőt. Ugyancsak a jámbor magyarok mivelik a hétköznapi irodalmat is, azt, melynek egyik terméke a szőnyegen lévő könyv. Alkalmat veszek egy hibás vélemény feltüntetésére. Irodalomtörténeti kézikönyveink a XVIII. századról nem sok hizelgőt mondanak, nemzetietlen, hanyatló, korcs, sivár ugart találnak e korban, és nem minden igazság nélkül. De ugyan ismerik-e azok a hétköznapi irodalmat, mely élt, tartotta a nemzet legnagyobb olvasó közönségét olvasnivalóval, nevelte bizodalját, erősítette hitét, aczélozta reményét és szórakoztatván, feledteté a közállapotok nyomasztó voltát? Ez a hétköznapi irodalom, ha általános irodalmi szempontból nem valami magas értékű is, de kulturális és nemzeti hatásánál fogva tiszteletet érdemel. Majd csak ha ezt is ismerjük, fogunk tudni végleges ítéletet mondani a nemzetietlen, hanyatló korról. Lappangó irodalom, így nevezték eddig, a mint tudom Arany János kifejezése után. *Hétköznapiinak* inkább

szeretném nevezni, ellentétben a nyomdai irodalommal, a mely bizonyos tekintetben inkább *ünnepi*.

Lappangó volna utóvégre minden olyan irodalom, mely akár nyomtatásban, akár kéziratban ismeretlenül, feldolgozatlanul rejtekben van. Hétköznapi pedig az olyan, mely a nagy közönség kizárásáról, szűkebb baráti vagy rokoni körnek, nem is abszolút irodalmi ambícióval írva, mulattatásra, alkalmi eseményekre készült. Ez a szellemi élet szintén hozzátartozik a nemzet kultúrájához, nemcsak mert magában is az, bármilyen alacsony színvonalon áll, hanem mert olvasási kedvet ébreszt, munkálkodásra serkent, s a mi legfőbb bérde: *őszinte*. Őszinte, mintegy levél, melyet rokonnak, barát-nak küldünk, elmondva benne a mi fáj, a mi örömet okoz; nyílt, leplezetlen bizalmas barátunk előtt, s hétköznapiak vagyunk általa, egészen mások, mintha ünnepélyes dictiót tartunk, ünnepi köszöntő vagy udvarló levelet írunk. Im ilyenek ezek a könyvek. Mikor valaki sajtó alá adja dolgozatát, már mintegy tógát ölt, szemüveget tesz orrára, sima beszédre, ünnepélyes szavakra nyitja ajakát. Azokban őszintén szól az író, nincs mit, nincs miért negéyeznie, nincs oka másnak tünni fel, mint a milyen valóban. Ez az őszinteség kicsalja odvából a legzárkózottabb kedélyt, megtalálja hozzá a titkos kulcsot. Politikusok magán leveleit, írók levelezését forrásnak tekintik a politikai és az irodalomtörténet egyaránt. A hétköznapi könyveket is azoknak kell vennünk. Bennök lapozgatva apróságokat találunk, egy-egy rejtve rejtett vonást, titkolt hangulatot, eltagadott érzést. Mindezek jellemzik az író, a kort, a viszonyokat, a közéletet, az uralkodó hangulatot, a közfelfogást. Máshol talán alig mernének nyilatkozni, itt nyilatkoznak, s bármiként keresnök: máshol alig találnók fel az őszinteséget, itt megtaláljuk. Szóval, a hétköznapi irodalomban a szellemi élet multjának becses forrása van letéve, kevésbé irodalmi, mint inkább általános kortörténeti, művelődési szempontból, de ebből azután értékesek.

A mult század irodalma legkevésbé van művelve, a kor pedig nagyon érdekes, s a mellett bonyolult. Ilyen helyzetben a hétköznapi könyvek megkönnyítik a dolgozók munkáját. Olyanok, mint az arab mese három ládája közül az ólomból való, melynek szintelen, nehézkes formája távolról sem sejteti titkát, értékét. Ha eddig nem valami sokat gondoltak rájuk, szükséges, hogy ezután figyelembe vétessenek. Amaz okokból, melyeket eddig említettem,

úgy gondolom, indokoltnak találják olvasóim egy ilyen hétköznapi kéziratot könyv ismertetését.

* * *

A sokat emlegetett kéziratot Mészáros Károly úrtól vettem át használat végett, ki ezt utóbb a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. Ő Borsodmegyében jártában váltotta magához. Nagy oktáv kötet, van 286 levele, végén a tartalommutatóból három levél hiányzik, elején a címnap megrongált: «(Külöm)b külömb (ke)dvés illatokkal bővölködő (Virá)gos (ke)rt, (a) mely (ezer) hét-száz esztendőék folytában, Az(okhoz) (kilenc)zven négyek számlál-tában, — — — — hogy így egy summában B(ecses) illatoka(t ér)ez olvastában MDCCXCIV-ik Esztendőben.» Kutyaőrbe kötve, jó papirosú, végig pontosan paginálva, most már foliálva is. A pergamenen izléses préselés nyomai láthatók, a kötet arannyal van metszve, s hátán «Virágos Kert» nyomás elég tisztán olvasható. Tartalma különféle alkalmi versek, latin és magyar nyelven, népi hagyományok, pasquillusok, anagrammák s más effélék. Iratott 1790–94 körül mindenestre 1790 után, a XVIII. század utolsó tizedében. A címnapra kiirt 1794. évszám talán csak a címnap keltének éve, nem az egész köteté. Ugylátszik, valamely református nemesi családé lehetett, melynek egyik tagja talán Losonczon és Sárospatakon írta össze. Az egész néhány levél kivételével egy kéz írása. Határozott férfias írás, gömbölyű betűkkel s a XVIII. század végén ritka szigorú helyesírással.

Az egésznek tartalommutatóját közölvén, fölmentve érzem magamat ama kötelesség alól, hogy ismertessem egyes darabjait. Azt azonban ismételten hangoztatom, hogy e kötetben sok érdekes, kort és embereket jellemző vonás van fentartva, s egyes darabjai a közönségesnél több figyelmet érdemelnek.

Tartalom-mutató.

1. Epithaphium libertatis Hungariae. (Latin vers). Ugy látszik II. József korából. 2—3^a levél.

2. Méltóságos gróf Nádasdy Ferencz generalis úrnak koporsója felibe való írás gyanánt szolgáló szerzés, mellyet néhai tiszt. Faludi

Ferencz Jézus társaságbeli pap elkészített. Faludi ismert és kiadott verse. 3^a—3^b lev.

3—4. Ovidius magyar és latin epithaphiuma. A magyar leoninus párversekben, a latin distichonokban irva. 3^b lev.

5. Epithaphium Debreczini positum ad obitum sp. gen. dni Ladislai Jármy. Latin elegia.

6. Ugyanaz Sándor-versekben fordítva, Mária Terézia sirversének töredékével egybeírva 1782-ből. 3^b—4^b.

7. Epithaphium Jesuitarum. 4^b—6^b.

8. Epithaphium Friderici II. regis Borussorum, Claudiopoli compositum a. 1786., d. 28. Maii. 6^b.

9. Epithaphium Georgii Farkas. 6^b—7^a.

10. Epithaphium comitis Nicolai Niczky. 7^a—7^b.

11. Epithaphium sereni regis Borussorum Friderici II. Ugyanaz magyarul leoninus sorokban. 7^b—8^a.

12. Varjas János ur epithaphiuma. Leoninus sorokban. 8^a—8^b.

13. Szomorújáték, mellyben előadatik Ovidus Nasonak Augustus császár alatt lett számkivettetése, annak helye és vége. Iskolai dráma magyar Sándor-versekben. 8^b—26^b.

14. Elvádolt ártatlanság, azaz Hyppolitusnak mostoha anyjának hamis vádjára lett megöletése. Szomorújáték öt jelenetekbe, mellyet a lossontzi reformata iskola tagjai eljátszodtak Nagyváti János poéták praeceptora alatt 1786. esztendő. 26. Májusban. Prologus, actio, epilogus magyar versekben. 26^b—48^b.

15. Tragico-comoedia. Opus illmi domini Szathmáry. 49^a—69^a.

16. Tragoedia de rapta Proserpina in actibus 5, carmine Latino. Prologus, actio, epilogus. 69^a—76^b.

17. A magyaroknak Scythiából való kijöretelek, megtelepedések soknemű magyar versekbe foglalva. 76^b—84^b.

18. Versus comoediales de alphabeto. Prologus, actio magyar versekben. 84^b—90^b.

19. Versus comoediales. Az asszonyi erény dicsérete. Magyar versekben. 90^b—99^b.

20. Specimen poëtarum, exhibens reginae Didonis tragicum exitum, Hungarico veste indutum. Ex Virg. Aeneados libro IV. Anno 1784. Per publicum professorem Stephanum Akáb. Prologus, actio, epilogus. 100^a—116^a.

21. Komédia játék, mellyben előadatik, hogy munkás embe-

rek a terhes dolgozásban elfáradván, a Saturnus országlása alatt való aranyidőt instálják, de meg nem nyerhetik. Prologus, actio, komédia előtt és után mondandó versek. 116^b—128^b.

22. Komédiajáték, mellyben előadatik, miképen contendálnak Neptunus és Bachus, t. i. a víz és a bor az elsőség felől. Magyar versekben, négy szakaszban. 128^b—138^b.

23. A szeretnek tüzetől meggyulladott szivnek tusakodása. Sándor-versekben irva. 139^a—141^a.

24. Égmenyörgéskorra való versek. 141^a—145^a.

25. Cantio inter tonitrua. Not. psal. 137. 145^a—145^b.

26. Erkölcsök regulái. Memorialés versek. 145^b—148^a.

27. Declamatio examinalis. Magyar. 148^a—150^a.

28. A kolosvári Varga Pál testamentum-levele a Dárius tsászárr cigányi havason lévő kincséről. Magyar. 150^a—152 .

29. Pálfi István levele, mellyben Dési Klárát, hogy magát néki házas társul adja, alázatosan kéri.

30. Klárának válasza.

31. Keserves levél, mellyet irt Klárának betegségében.

32. Válaszlevél.

33. Pálfi Istvánnak az ő mátkájához való menetele.

34. A dolognak kimenetele. 152^a—160^b.

35. A barátok instállása azért, hogy nekik házasodni a pápától megengedtessek. 160^b—163^a.

36. Méltóságos Nádasdy Ferencz regimentibe lévő oberster gróff Gvadányi egy Pacher nevű hadnagynak neve alatt köszöntőt ir Návalyi Ferencz kapitány úrnak németes stylussal, hogy az nevezett hadd boszankogyon a németekre, a kiket ezelőtt sem szenvedhetett vastag magyar természete szerint. Apprekáczió, mellik megszínálik ferspen, mikor mektartatik sz. Xaver neve nat patron strenger Herr Kapitány uram Nofályi asz nemes Regimen Excellentz Gróff Nadasti Hussaren. Ismeretes. 164^a—165^b.

37. Versekben foglalt geografia. 165^b—168^b.

38. Az tanulóknak versekben foglalt mindennapi könyörgések. 168^b—169^a.

39. Egy szép szűrnek leirása magyar versekben. 169^a—171^a.

40. Az füredi savanyú víznek hasznáról kiadott versek, mellyeket Fehér Antal tekintetes nemes Heves és Külső Szolnok törvényessen egybekapcsolt megyének táblabirája, nem különben a

sz. és világi törvényszékeken perlődőknek híres szószólója ugyan a füredi savanyú víz forrásának maga és másoknak mulatságára mult 1777-dik esztendőben szent Jakab havában (irt). 171^a—173^b.

41. *Lusus poeticus, in quo flebile suum exilium toga et pileus, vestes dum stare licuit, studiorum Debreczeniensium ac anno 1774 rude donat (?) deplorant.* Lusit. J. K. in i. collegio Debreczeniensi anno 1774. die 14. Maii. Latin distichonokban. 174^a—176^a.

42. *In consolationem comitis Nicolai Forgách, dum sese heroice opponeret innovationibus Aug. imperatoris Josephi II. in Hungariam.* Latin distichonokban. 176^a—177^b.

43. Az itéletről. 177^b—179^a.

44. Egy valaki szemmel tartott szerelmetes és néha napján nagyrabecsült, de már szinte elfelejtendő kedveséhez válasz és satira. Leoninusokban. 179^a—184^b.

45. Egy szép képnek leírása. 184^b—187^a.

46. Egy szép lerajzolt kép. 187^a—189^a.

47. Két képeknek leírása. 189^a—190^a.

48. A gőzben fent repülő szépekről. 190^a—192^a.

49. Egy drága személynek tiszteletében így játszadoztatja pennáját T. M. 192^a—196^b.

50. A balkányi geometráról 196^b—198^b.

51. *Hungariae corona proditores suos execratur.* Latin distichonokban. 198^b.

52. *Querimonia magnum paternorum adversus Andream Pöötsy.* Latin és magyar distichonokban. 198^b—200^b.

53. Néhai nagyemlékezetű t. t. Cs. P. A. lelke a hitetlen Aeneashoz. (Csenkesz-fai Poots András). Magyar. 200^b—201^a.

54. Ifjabb Pööts András az ugató Menippushoz Szathmári Ábrahámhoz. Satirikus magyar verses levél. 201^a—204^a.

55. *Gloriosa exercitus Hungari ac Austriaci victoria etc. ad Maxen in Saxoniam etc. anno 1759. die XXI. Novembris, carminibus composuit Georgius Vattay de Vatta nobilis adolescens Hungarus Losontzino Neogradiensis.* Latin. 204^b—206^b.

56. *Carmina acrostica.* Latin. 206^b—207^a.

57. *Sacro-sanctae theologiae verae apostolicae religionis evangelii Jesu Christi ministri primi reformatoris Zwinglii replica*

ad Xum Leo papam propter excommunicationem facta anno 1517. Latin. 207^a.

58. Siralmas elválás, melyben a sárospataki anyaoskolában mind a két magyar hazának külömb részeiből összegyűlt tanuló számos ifjuság az 1784-dik esztendőben böjt elő havának 23. napján kiadott felséges királyi parancsolat által életének s tanulásának rendes és szokott módjától elrekesztetettvén, a fiaknak anyjoktól való eloszlása, az anyának fiain való kesergése és keserves siralma elevenen kiabrázoltatott ugyanazon anyaoskolának egy igaz árva fia által 1784. esztendőben. 208^a—220^b.

59. Vaticinium Joannis Regis-montani de anno 1788. quod inventum est in comitatu Zempliniensi in oppido Liszka per Hebr. conf. ministrum in coemeterio a. 1784 in lapide exsculptum per Johannem Regis-montanum ante annos 400. 220^b.

60. Ugyanez magyarul. 221^a.

61. Egy szűzhöz iratott levél. Leoninusokban. 221^a—221^b.

62. Transilvanicus echo. Pasquill. Latin. 221^b.

63. A törzsvári kapunál történt csatában mondatott «Rajta legény rajta!» magyar szóknak kiszélesítése Miskolczon 6. februárban 1790-ben Nagy Ferencz által. 222^a—222^b.

64. Magyar versek, melyekkel a felséges II. József római császárt neve napján tisztelte 1782-dik esztendőben böjtmás havának 19-dik napján Kovács József Debreczenben. 222^b—225^a.

65. Benevolum examen Josephi Szarmathi violenta morte Pestini peremti prae foribus regni coelorum per s. Petrum exceptum. Irta magyar versekben n. Erdódi Lajos. 225^a—235^b.

66. Luctus civitatis Pestiensis, dum suprema iustitia tribunalia Budam transferri iussit. Latin. 235^b—236^a.

67. De translatu Viennam s. regni Hungariae coronae. Latin. 236^b.

68. Ariadne levele Theseushoz. Magyar heroid. 236^a—237^a.

69. L. B. Wesselényi Farkas lakadalmára irt magyar distichonok t. Gyöngyösi úr által. 237^a—238^a.

70. A bácsi káplánhoz irott versek, ki az erdélyi püspök leányát vette feleségül. 238^a—238^b.

71. Házi kereszt, vagy kevés mulatsáért szabad akaratból felvállalt hosszas tortura, írta egy magyar versíró. Prózában irt bevezetéssel, magyar Sándor-versekben menő satira. 238^b—251^a.

72. A szeretetnek tüzetől meggyuladott szivnek tusakodása. Irta Erdődy Lajos. (Nem ugyanaz, mely fent 23. alatt van). 251^a—253^a.

73. Comitia Hungarorum Posonii anno 1662. celebrata. Latin pasquillus. 253^a—255^b.

74. Ama nagyérdemű musának t. Gyöngyösi urnak versei, melyekkel Horatiusnak ama verseit «Beatus ille» etc. követi. Leoninus. 255^b.

75. Azon tiszteletes urnak versei, melyeket egy vén ifjú legény barátjának Mihály napja köszöntésére irt. 255^b—256^a.

76. Egy magyar muzsának a magyar Apolló betegeskedésére iratott szomorú versek. T. M. által. (Gyöngyösi). 256^a—257^a.

77. A betűnek encomiuma, melyet irt egy irgalmas atya. 257^a—260^a.

78. Tekintetes nemzetes és vitézlő ifjabb Nagy Réthi Darvas József urnak nemes Borsod vármegye fő notáriusának tekintetes nemzetes Botsáry Mocsáry Johanka kisasszonykával tartott menyegzői alkalmatosságával írta Nagy-Váti János 1787. szent András havának 25. napján Losonczon. 260^a—263^b.

79. Tekintetes nemzetes Szemerei Szemere Klára asszony-nak tek. nemz. vit. K.-Vajday Szentimrey Sigmond úr kedves szive felének neve napján lett örömben nem utolsó részt vévén Nagy-váti János, tekintetes patronájához vak szeretetét akként igyekezett kimutatni K.-Vajdán 1783. esztendőben Augusztusnak 12. napján. 263^b—265^b.

80. Burkus országban most nemcsak a rozsliszt harminczad-ját, hanem a dohánynak árendában való kiadását is eltörlötte Vilhelm Fridrik. Ennek alkalmatosságával így elmélkedett egy valaki junius 1-ső napján 1781-ben. 266^a—266^b.

81—82. Versus salutorii ad examen, és conclusio examinis. Magyar. 266^b—268^a.

83. A mai magyarokról. 268^a—270^a.

84. Lakodalmi distichonok. 270^a—271^a.

85. Egy zárva lévő madár nyögései után világosságra hozott egy állatokat szerető verselő. 271^a—272^b.

86. Egy valaki madarának fogságból való kiszabadulását s örömét adja elő. 273^a—273^b.

87. Declamatio examinis. Magyar. 273^a—274^a.

88. Lakodalmi versek. 274^a—275^b.
89. Más lakodalmi versek. 275^b—277^a.
90. Laus coelibatus. Magyar leoninus. 277^a—277^b.
91. Discursus sultani ĉum Josepho II. Latin. 277^b—278^a.
92. Hálaadó öröm, melylyel a józan okosság a lelki esméretnek mástól ugyan nem függhető, de azomba mégis megháborított szabadságába lett visszahelyeztetéséért istennek és királynak áldozik. Irta Erdődy Lajos 1782. 278^b—283^b.
93. Köszöntő versek. 283^b—285^a.
Mutató tábla. 286.
-